

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 27. maijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 82/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2018. gada 27. novembra noteikumus Nr. 719 “Kārtība, kādā transportlīdzekļa vadītājam nosaka alkohola koncentrāciju asinīs un izelpas gaisā un konstatē narkotisko vai citu apreibinošo vielu ietekmi” (turpmāk – Noteikumi Nr. 719), ciktāl tie neparedz atkārtotu materiālu paraugu laboratorisku izmeklēšanu, un izmeklējamās parauga daļas glabāšanas termiņš nav pietiekams, lai veiktu atkārtotu bioloģiskās vides materiālu parauga daļas izmeklēšanu tiesā, par neatbilstošiem Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 90. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam teikumam.

2. Noteikumi Nr. 719 paredz kārtību, kādā transportlīdzekļa vadītājiem tiek veikta pārbaude alkohola koncentrācijas un narkotisko vai citu apreibinošo vielu ietekmes noteikšanai asinīs, un izdevumu segšanu, kas saistīti ar šādu pārbažu veikšanu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu normu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta Ministru kabineta noteikumu normas satversmība. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

4.1. Tomēr atbilstoši Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punktam pieteikumā ir arī skaidri jānorāda prasījums Satversmes tiesai, citstarp identificējot arī konkrētu tiesību normu, kuras atbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai Satversmes tiesai būtu jāvērtē.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka kopumā visi Noteikumi Nr. 719 neatbilst Satversmes 1., 90. pantam, 91. panta pirmajam teikumam un 92. panta pirmajam teikumam. Noteikumu Nr. 719 neatbilstība Satversmei izpaužoties tādējādi, ka tie paredzot nesamērīgi īsu termiņu pēc laboratoriskiem izmeklējumiem atlikušās izmeklējamās parauga daļas parauga glabāšanai. Proti, Noteikumos Nr. 719 noteiktais 70 dienu termiņš liedzot veikt atkārtotu materiālu paraugu izmeklēšanu gadījumā, ja transportlīdzekļa vadītājs nepiekrīt pirmreizējiem rezultātiem. Termiņu, cik ilgi tiek glabāts pēc laboratoriskiem izmeklējumiem atlikušais izmeklējamās daļas paraugs, kā arī rīcību pēc minētā termiņa notecējuma noteic Noteikumu Nr. 719 4. pielikuma 8. punkts. Tādējādi, saprātīgi interpretējot Pieteikuma iesniedzēja prasījumu, secināms, ka pieteikums iesniegts par Noteikumu Nr. 719 4. pielikuma 8. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma), ciktāl tas neparedz atkārtotu materiālu paraugu laboratorisku izmeklēšanu, un izmeklējamās parauga daļas termiņš nav pietiekams, lai veiktu atkārtotu bioloģiskās vides materiālu parauga daļas izmeklēšanu tiesā, satversmību.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 5. punktā noteiktajām prasībām.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējs tika saukts pie kriminālatbildības un administratīvās atbildības. Pamatojoties uz Noteikumiem Nr. 719, viņam tika veikta medicīniskā pārbaude alkohola koncentrācijas noteikšanai asinīs. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka viņam kā transportlīdzekļa vadītājam nebija iespēju pieprasīt atkārtotu materiālu paraugu izmeklēšanu, kā arī pārsūdzēt pirmreizējās pārbaudes rezultātus. Proti, situācijās, kad transportlīdzekļa vadītājs nepiekrīt pirmreizējās pārbaudes rezultātiem, to pārsūdzēšana pēc apstrīdētajā normā ietvertā 70 dienu parauga uzglabāšanas termiņa beigām nevarot pilnvērtīgi nodrošināt pierādījumu ticamības pārbaudi tiesā, jo bioloģiskās vides paraugs varot mainīties vai nebūt pieejams. Turklāt neesot arī noteikta skaidra procedūra, kādā iespējams pieprasīt atkārtotu parauga izmeklēšanu. Tādējādi ar apstrīdēto normu esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 1., 90. pantā, 91. panta pirmajā teikumā un 92. panta pirmajā teikumā ietvertās pamattiesības.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī tādu iespēju nav.

6.1. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka apstrīdētajā normā ietvertais izmeklējamās parauga daļas 70 dienu glabāšanas termiņš padara iespējamus vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus par neefektīviem, jo lietas izskatīšanas un lēmuma pārsūdzības iespējas rodas tikai pēc parauga iznīcināšanas.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālā sūdzība galvenokārt ir subsidiārs pamattiesību aizsardzības mehānisms (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*). Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir panākt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, vispirms izmantotu tās rīcībā esošās tiesību piemērošanas un interpretācijas metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-04 14. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvalde pieņēma lēmumu par soda piemērošanu Pieteikuma iesniedzējam. Administratīvās atbildības likuma 166. panta pirmā daļa

kopsakarā ar 168. panta pirmo daļu paredz, ka administratīvā pārkāpuma lietā pieņemto lēmumu persona var pārsūdzēt augstākai amatpersonai 10 darbdienu laikā no lēmuma paziņošanas dienas. Savukārt Administratīvās atbildības likuma 177. panta pirmā daļa kopsakarā ar 183. panta pirmo daļu piešķir personai, kurai piemērots sods, tiesības iesniegt sūdzību par lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā. Tādējādi pirmās instances tiesa, īstenojot savu kompetenci, noskaidro un izvērtē lietā nozīmīgos tiesību un faktu jautājumus, kā arī ievēro procesa dalībnieku procesuālās tiesības, tostarp lūgumu pieteikšanu un piedalīšanos pierādījumu pārbaudīšanā atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 191. panta pirmās daļas 5. un 6. punktam. Tomēr no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem nav gūstams apstiprinājums tam, ka Pieteikuma iesniedzējs būtu izmantojis minētajās Administratīvās atbildības likuma normās paredzētās pārsūdzības tiesības. Turklāt pieteikumā nav norādīti juridiski argumenti tam, ka lēmuma par soda piemērošanu pārsūdzēšana augstākai amatpersonai un pēc tam arī augstākas amatpersonas lēmuma pārsūdzēšana vispārējās jurisdikcijas tiesā nebūtu atzīstams par efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli Satversmes tiesas likuma izpratnē.

Arī likumprojekta anotācijā norādīts, ka Noteikumi Nr. 719 neparedz atkārtotu materiālu paraugu izmeklēšanu gadījumā, ja transportlīdzekļa vadītājs nepiekrīt pirmreizējiem rezultātiem, taču tas neatņem viņam tiesības pārsūdzēt lēmumu par sodu, kā arī tiesai lūgt noteikt ekspertīzi atkārtotai bioloģiskās vides materiālu paraugu izmeklēšanai. Turklāt jāņem vērā, ka atlikušās parauga daļas 70 dienu glabāšanas termiņš neliedz pēc tiesībaizsardzības iestāžu rakstveida pieprasījuma glabāt materiāla paraugu arī ilgāk (*sk. Noteikumu Nr. 719 anotāciju*).

Savukārt krimināllieta Nr. [..], kurā Pieteikuma iesniedzējs saukts pie kriminālatbildības, ir nodota tiesai, bet vēl nav izskatīta. Tiesvedību vispārējās jurisdikcijas tiesā nevar atzīt par neefektīvu tiesību aizsardzības līdzekli Satversmes tiesas likuma izpratnē, un pieteikumā nav norādīti juridiski argumenti arī tam, ka tiesvedība vispārējās jurisdikcijas tiesā kriminālprocesā nebūtu atzīstama par efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs krimināllietā Nr. [..] vēl nav izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

6.2. Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka viņam radītais pamattiesību aizskārums nav efektīvi novēršams, tādēļ konstitucionālās sūdzības izskatīšana Satversmes tiesā ir uzskatāma par vispārsvarīgu.

Pieteikuma izskatīšanas atzīšana par vispārsvarīgu ir izņēmums no Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktās kārtības. Lai konstitucionālās sūdzības izskatīšanu atzītu par vispārsvarīgu, nepieciešams konstatēt ne vien to, ka tajā aprakstītais tiesiskais stāvoklis bez konkrētā pieteikuma iesniedzēja skar arī citas personas, bet arī, lai konkrētā tiesiskā situācija pati par sevi būtu atzīstama par sevišķi būtisku un prasītu nekavējošu tā atrisināšanu. Savukārt būtisks kaitējums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir tāds kaitējums, kas personas tiesībām un interesēm vienlaikus rada nelabvēlīgas un neatgriezeniskas sekas.

No pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka Pieteikuma iesniedzēja situācija būtu atzīstama par sevišķi būtisku un prasītu nekavējošu tās atrisināšanu Satversmes tiesā pirms ir izsmelti vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi. Tāpat no pieteikuma nav secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja tiesībām un interesēm tiktu radītas nelabvēlīgas un vienlaikus neatgriezeniskas sekas, tas ir, sekas, kuras nevarētu novērst ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka tā izskatīšana būtu atzīstama par vispārsvarīgu Satversmes tiesas likuma 19.² panta trešās daļas izpratnē.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (pieteikums Nr. 82/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina